

Forfatter: Paludan-Müller, Fr.

Titel: Udrag fra Dandserinden

Citation: Paludan-Müller, Fr.: "Dandserinden", i Paludan-Müller, Fr.: *Dandserinden*, udg. af Berit Ziegler, Det Danske Sprog- og Litteraturselskab, Borgen, 1991, s. 150. Onlineudgave fra Arkiv for Dansk Litteratur: <https://tekster.kb.dk/catalog/adl-texts-paludanm04-shoot-idm140348531591232/facsimile.pdf> (tilgået 19. april 2024)

Anvendt udgave: Dandserinden

- korsettet, eller en stiftjeder til sammenhængning af korsettet. – *Lidser*: smalle bånd brugt til besætning eller snorebånd. – *Cul de Paris*: fr. (egl. pariserbagdel), pude, der anbragtes bagpå under kvindernes kjoler i forskellige perioder. – *Kløkke(r)*: kort underskørt af strikket eller uldent stof båret under andre underskørter. Desuden dansk betegnelse for reko-koens fiskebenskort.
- 81 *Hymen(s)*: i græsk mytologi ægteskabs- og bryllupsgud.
- 82 *Lares*: i romersk mytologi guddommelige væsner af lavere orden, der værnede om husets og familiens velfærd.
- 83 *Løvet Bøg*: bog, hvori menneskets gode gerninger, de saliges navne o.lign. tænkes optegnede, Johannes' Åbenbaring 21.27. – *Lygtemænd*: lysfænomener, der om natten kan vise sig over bla. moser. I folketroen opfattet som et overnaturligt væsen med en lygte, der lokker mennesker efter sig i døden.
- 91 *kænter*: kænter.
- 94 *Genier*: skytsåndet. I romersk mytologi personificeringer af slægtens sjæl.
- 103 *Firmament*: den tilsyneladende faste himmelhvalving.
- 104 *Fortuna's Pose*: i romersk mytologi gudinde for skæbnen, senere for lykken. Pose: lykkeposen, hvoraf lodder trækkes. – *Ledebånd*: sele, hvormed et barn ledes for ikke at falde. – *Adoni's*: yngling; smuk, ung mand. I græsk mytologi Afrodites elskede. (Om formen Adoni's: se kap. X). – *Skose*: spot, grin.
- 105 *Lillevand*: (egl. lilyens stængel) slank, ung kvinde.
- 109 *Terne*: ung pige, især i tjenende stilling.
- 111 *gør Støv*: skaber materielle, forgængelige værdier. – *[gør] Vind*: [gør] stå-hej, praler. – *Dandy* [...]. *Springfy*: engelsk, tysk, fransk og dansk ord for en modelaps, dameven.
- 112 *Podex*: lat., bagdel, rumpe.
- 113 *admirere*: beundre. – *Mol*: fint, løst bomuldsstof. – *Moler*: stof med et vatter udseende, der anvendes til kostbare klædninger. – *Lokker*: kunstige pandekrøller af alke var højeste mode i 1830'ernes borgerlige kredse. De blev sat fast ved panden i store bukler, mens håret blev skjult under pompose kapper.
- 115 *Ducat(er)*: guldmønt af meget fint guld. Møntedes i Danmark indtil 1827 og havde oprindelig 2 rigsdalers værdi.
- 116 *kærsk*: sund, rask. – *Sardeller*: saltede ansjoser. – *Xeres*: sherry fra byen af samme navn i Spanien. – *Muskateller*: meget søde, krydrede vine lavet af muskattræets frugt.
- 117 *Vaudeville(r)*: fr., et mindre skuespil af let, lystigt indhold med indlagte sange. Den nuværende betydning stammer fra digteren J.L. Heiberg, der i 1820'erne var den førende vaudevilledigter. – *Stentors Røst*: kæmperøst. Stentor var en græker i *Hadon* med en stemme, der kunne overdøve 50 mand. – *Tisille(r)*: Undertøj blev ikke anset for pænt at nævne ved rette navn, derfor: ti stille. – *La Somnambule*: vaudeville fra 1827 af Scribe (note 9) og J.-F.-C. Delavigne (da. *Kærligheds Drømme*, 1827, ved J.L. Hei-

- berg) 1 2. akt, 2. scene så man »Ernestine komme frem i en hvid, meget simpel Negligé« (Heiberg); opført 16 gange i Danmark inden 1832. Desuden ballet fra 1827 af J.-P. Aumer (da. 1829 ved A. Bournonville); opført 35 gange i Danmark indtil udgangen af 1832.
- 118 *Livets store Hjul*: lykkeløbet, motiv bla. fra kalkmaerier visende livets gang med vekslende lykke.
- 119 *naurlig*: syrlig.
- 120 *fast*: næsten. – *Pas de deux*: fr., teaterdans for to optrædende.
- 122 *Moderne Taille*: hvepsetaje, der er naturligt placeret og ikke som empiriens taje lige under brystet.
- 123 *Græters Hjem*: se note 30.
- 124 *græs*: klart, skarpt, tydeligt.
- 126 *poetice*: lat., på digterisk vis. – *Venus*: den mest iøjnefaldende af alle planeter. Kaldes Aftenstjernen, når den ses på vesthimlen efter solnedgang (245,2), og Morgenstjernen, når den ses på østhimlen før solopgang (245,7); (se også note 318; Venus note 150). – *Stabskaptein*: indrl 1842 en officer, der kommanderede et kompagni, for hvilket regimentskommandøren eller en stabsofficer var chef.
- 127 *Musici*: lat., musikere. – *pour faire visite*: fr., for at besøge eller gøre visit. En af fire faste vendinger (pour condoler, féliciter, prendre congé), som kunne skrives på visitkort, med mindre man bare ombøjede et bestemt hjørne.
- 130 *Madame*: hæderskvinde, gift, ældre, værdig kone. – *Julle*: kort for Julie.
- 131 *Pikkens*: galde. Mindre sammenkomst, hvor der under tvangfri forner spises, drikkes og danses. – (*poetisk, øgte*) *Kongothee*: luksuse fra Kongo. Poetisk eller æstetisk te: sammenkomst, hvor man underholdt sig ved oplæsning af nyudkomne bøger. – *Scriblemens Fåbæk*: nedsættende om samvittighedsløse, æreløse, dårlige skribenter. – *Kringler*: overført om noget ringe, ubetydeligt.
- 134 *fjenden*: indvendig, indeni.
- 138 *Friedens*: ty., opblæst nar, laps, flatterstads, vls. Ordet forekommer i 2. del af Goethes *Faust* (note 192) som et dævelnavn. Anvendelsen af den slags karakteriserende og ironiske navne i digtningen blev især udbredt af J.L. Heiberg gennem hans vaudeviller (note 117). – *Tanuffe*: hovedpersonen i J.B. Molières lystspil *Le Tartuffe ou L'Imposteur*. Spillet for hoflet 1664 (da. 1724). Derfra gået over i sproget til at betegne en skinbellig skurk. – *moderne Puffe*: i 1830'erne skulle ærmerne være korte og puffedede.
- 140 *Et binder til hun Oxens Mund, der tærsker*: hun hindrer ingen i at få den ham tilkommende løn for et (især strengt) arbejde, Paulus' 1. Brev til Korinterne 9,9. – *Attisk Salt*: åndrig, vittig skæmt, fint vid. Man mente, Attika var sæde for den fine dannelse.
- 142 *Maries*: ukendt navn. Antagelig konstrueret for at rime på Charles. – *Charles*: almindeligt engelsk og fransk navn. Det er ikke muligt ud fra teksten at afgøre udtalen.